

нами підходів до системи управління ресурсами дозволить у результаті реалізації адміністративно-територіальної реформи наблизити регіони та громади до повноцінного та дієвого ресурсного забезпечення їх розвитку.

Література

1. Дудкіна О.П. Навчально-методичний комплекс з вивчення дисципліни "Управління ресурсами" / О.П. Дудкіна. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 142 с.

**Ольга ДЯКІВ,
Світлана ПРОХОРОВСЬКА**

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ВЗАЄМОДІЯ БІЗНЕСУ ІЗ ЗАЦІКАВЛЕНИМИ СТОРОНАМИ ЯК ОСНОВА РЕАЛІЗАЦІЇ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Корпоративна соціальна відповідальність (надалі КСВ) сьогодні перебуває в центрі суспільної уваги України, оскільки є основою взаємодії бізнесу і влади. Пріоритетом обговорення є етичні правила ведення бізнесу, форми громадського контролю його результатів і наслідків для різних зацікавлених сторін, основи взаємодії соціальних партнерів у забезпеченні суспільного прогресу і правила ведення діалогу між підприємствами і різними зацікавленими сторонами (стейкхолдерами).

Корпоративна соціальна відповідальність – це система добровільних взаємовідносин між роботодавцем, працівником і суспільством. Останнє сприятиме вдосконаленню соціально-трудова відносин, дасть змогу підтримувати соціальну злагоду в трудовому колективі і навколишньому співтоваристві для розвитку соціальної та природоохоронної діяльності на національному та міжнародному рівнях [2, с. 223].

На думку А. Колота та О. Грішної «...корпоративна соціальна відповідальність – це система економічних, соціальних, екологічних заходів, а також етичних норм і цінностей компанії, які реалізуються на основі постійної взаємодії з заінтересованими сторонами (стейкхолдерами), і спрямовані на зменшення нефінансових ризиків, довгострокове поліпшення іміджу і ділової репутації компанії, а також на зростання капіталізації, набуття конкурентних переваг та стратегічної

стійкості бізнес-структури» [1, с.55].

КСВ є сучасним стилем ділової активності, який значно впливає на процес ухвалення управлінських рішень з урахуванням інтересів усіх зацікавлених сторін. Нині стає очевидним, що бізнесу необхідно змінити «своє обличчя». В сучасних умовах бізнесу не бути соціально відповідальним вкрай ризиковано. Однак брати на себе надмірні соціальні зобов'язання теж небезпечно. Якщо бізнес, думає тільки про отримання доходів, не дотримується норм ділової етики, не замислюється над екологічними проблемами, і не виконує елементарних норм соціальної відповідальності – то він не має майбутнього. В «новій економіці» буде розвиватися бізнес, який усвідомлюватиме необхідність ведення останнього за новими методами, дбатиме не тільки про прибутки, а й про соціальне благо та братиме на себе соціальну відповідальність.

Соціальна відповідальність бізнесу, дотримання етичних норм та охорона навколишнього середовища, безумовно, належать до основних питань, що стоять перед сучасними підприємствами. Для зацікавлених сторін перераховані завдання не менш важливі та актуальні, ніж фінансові показники підприємства, адже соціальні або екологічні аспекти діяльності останнього мають вплив на ділову репутацію і вартість бізнесу так само, як і показники економічного зростання.

Ключовим моментом реалізації політики соціальної відповідальності на підприємстві є його взаємодія із зацікавленими сторонами – стейкхолдерами. Стейкхолдери (stakeholders) – фізичні або юридичні особи, зацікавлені у фінансових та інших результатах діяльності підприємства, і здатні чинити на нього вплив; групи впливу, що існують усередині і поза підприємством; інтереси і очікування яких треба враховувати при здійсненні діяльності.

Будучи соціально відповідальним, підприємство результатом своєї діяльності впливає на зовнішні зацікавлені сторони у КСВ (суспільство, бізнес-партнери, споживачі продукції, місцеві органи влади тощо), внутрішні (персонал, акціонери, топ-менеджмент тощо) з метою подальшого економічного розвитку [2, с. 225]. Кожна з цих сторін має свої цілі та місію щодо КСВ. До зовнішніх стейкхолдерів можна віднести суспільство, яке прагне встановити партнерські відносини між владою, бізнесом та громадськістю, захищати інтереси держави; підтримувати благодійну діяльність та фонди; сприяти залученню інвестицій у певні суспільні сфери. Споживачі продукції прагнуть отримувати товари

високої якості за доступною ціною та добротні послуги. Бізнес-партнери бажають просувати свою продукцію на ринки засобами, що не наносять шкоди суспільству; отримувати достовірну інформацію про якість товару (гарантії, що продукція не приносить шкоди навколишньому середовищу та здоров'ю людей); мати довіру клієнтів та споживачів. Місцеві органи влади дбають про підтримку, збереження та розвиток ЖКГ, об'єктів культурно-історичного значення, спонсорування місцевих, культурних, освітніх і спортивних організацій тощо. До внутрішніх стейкхолдерів варто віднести персонал, який прагне безпечних та гідних умов праці; створення продуктивних робочих місць, захисту здоров'я. Акціонери бажають володіти відкритою та достовірною фінансовою звітністю, отримувати прибуток за рахунок інвестування у бізнес, що розвивається.

Наслідком грамотно побудованої взаємодії підприємства з стейкхолдерами є: створення умов для конструктивної співпраці на основі принципів взаємоповаги, партнерства, балансу інтересів і чесності; відкритий діалог та партнерські відносини з представниками інтересів різних суспільних груп; підвищення власного іміджу та конкурентоспроможності. Без подібної взаємодії неможливий динамічний розвиток бізнесу, розробка нових стратегій, розвиток та впровадження нових продуктів і послуг, отримання прибутку.

Література

1. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: моногр./ за наук.ред. А. Колота. – К.:КНЕУ, 2012. – 501 с.
2. Сучасні тенденції розвитку економічних систем: моногр./ за заг.ред. В. І. Гринчуцького. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 418 с.

Василь ЗДРЕНИК

Тернопільський національний економічний університет, Україна

АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ПОДІЛ І РІВНІ МІСЦЕВОГО УПРАВЛІННЯ: ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД

Формування внутрішньодержавної територіальної організації, або іншими словами, адміністративно-територіальний поділ – є основою місцевого управління. У більшості сучасних держав він може бути змінений законом, однак в багатьох демократичних державах зміна меж адміністративно-територіальних одиниць вимагає, як правило,

врахування позиції органів самоврядування, що діють на цій території, або думки населення, викристалізованої на основі результатів проведення референдуму. Крім того, існування багатьох адміністративно-територіальних одиниць передбачається в текстах Конституції, у зв'язку з чим вони не можуть бути ліквідовані.

У світі найбільш поширеною є дворівнева схема адміністративно-територіального поділу: у США – графства і муніципалітети, в Данії – амти і громади, в Швеції – лени і громади, в Японії – префектури і муніципалітети, у Нідерландах - провінції і громади. Оскільки йдеться про внутрішньодержавну територіальну організацію, то у федеральних державах дворівнева схема існує усередині суб'єктів федерації, що мають статус держави або державних утворень.

У більшості випадків існуючі схеми дворівневого адміністративно-територіального поділу формувалися ще в XVIII - XIX ст. Соціально-економічні і демографічні зміни XX ст. привели до того, що старий адміністративно-територіальний поділ не відповідав завданням органів влади та розподілу населення. В першу чергу, це відносилось до територіальних одиниць, утворених за принципом поселення – занадто маленькі сільські громади нездатні ефективно організувати управління, що було пов'язано з нестачею кадрів, вузькою фіскальною базою, а також наявністю інших труднощів. Для вирішення цієї проблеми в другій половині XX століття багато держав провели адміністративно-територіальні реформи, які були спрямовані на скорочення кількості низових територіальних утворень шляхом їх об'єднання.

Другий напрям адміністративно-територіальних реформ пов'язаний з необхідністю створення єдиних органів управління для великих міст. В результаті процесу урбанізації у XVIII-XX ст. багато невеликих поселень, селищ, містечок влилися у великі міста, формуючи єдину агломерацію. Чинний на той момент адміністративний поділ перешкодив ефективному управлінню через те, що одне місто могло складатися з кількох незалежних муніципалітетів. Частково ця проблема вирішувалась шляхом міжмуніципальної співпраці, проте в деяких державах великі міста стали самостійними територіальними одиницями з особливим статусом і єдиними органами влади. Як правило, ці органи влади були наділені додатковими повноваженнями. В результаті реформ, у другій половині XX ст., наприклад, у ФРН і в Австрії сформувалися такі територіальні утворення як міста-райони або міста поза районами, в Греції – діми і нові громади, в деяких штатах США – незалежні міста, в